

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
24 april 2020
Kenmerk
COS/U202000315
Lbr. 20/017
Telefoon
070 373 83 93
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Coronacrisis update nummer 6

Samenvatting

Hierbij treft u de zesde ledenbrief met nieuwe ontwikkelingen rondom de coronacrisis. In deze ledenbrief aandacht voor het overleg met het kabinet over de financiële compensatie van de kosten en inkomstenderving van gemeenten, actuele punten over de heropening van scholen en kinderdagverblijven en manieren om kennis en informatie met elkaar te delen.

Aan de leden

Datum

24 april 2020

Kenmerk

COS/U202000315

Lbr. 20/017

Telefoonnummer

070 373 83 93

Bijlage(n)

-

Onderwerp

Coronacrisis update nummer 6

Geacht college en gemeenteraad,

Hierbij treft u de zesde ledenbrief met nieuwe ontwikkelingen rondom de coronacrisis. In deze ledenbrief aandacht voor het overleg met het kabinet over de financiële compensatie van de kosten en inkomstenderving van gemeenten, actuele punten over de heropening van scholen en kinderdagverblijven en manieren om kennis en informatie met elkaar te delen.

Uitstel ALV tot na de zomer en ledenraadpleging in mei-juni

Als gevolg van de Coronacrisis is eerder het VNG-Congres afgelast en is inmiddels duidelijk dat ook later in juni geen fysieke ALV kan worden gehouden. Het VNG-bestuur heeft ervoor gekozen om de ALV voorlopig uit te stellen tot medio september en in mei-juni een ledenraadpleging te houden. In deze ledenraadpleging wordt een beperkt aantal voorstellen aan de leden voorgelegd, die noodzakelijk zijn voor de continuïteit van VNG-activiteiten en de financiering daarvan. Dat zijn onder meer het contributievoorstel en de voorstellen rond GGU. In de ledenraadpleging behouden de leden het recht van amendement en is net als in de ALV sprake van een gewogen aantal stemmen per gemeente. De voorstellen zullen op vrijdag 15 mei a.s. aan de leden worden voorgelegd. De ledenraadpleging eindigt op 26 juni a.s.

Terugkoppeling Bestuurlijk Overleg Financiële Verhoudingen 23 april

23 april is in het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen (BOFv) gesproken over de voortgang van de compensatie voor gemeenten voor de coronacrisis. De financiële positie van gemeenten staat flink onder druk en de coronacrisis verslechtert deze positie verder door hogere kosten en derving van inkomsten. Het maken van goede afspraken met het kabinet om de financiën van gemeenten te verbeteren heeft de absolute prioriteit van het VNG-bestuur.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag

070 - 373 83 93 | info@vng.nl

[vng.nl](https://www.vng.nl)

Met het kabinet zijn afspraken gemaakt hoe te komen tot compensatie van de kosten en inkomstenderving van gemeenten in deze crisis. Daarvoor worden de cijfers in beeld gebracht door een onlangs ingestelde werkgroep van experts van departementen en de koepels van decentrale overheden.

In het BOFv is afgesproken om in mei de voorlopige opbrengsten van de werkgroep bestuurlijk te bespreken. De VNG heeft met de bewindspersonen overeengekomen dat gemeenten voor de uitgaven die zij in het kader van corona moeten doen en voor de derving van de inkomsten worden gecompenseerd. Hoewel de berekening van deze kosten een doorlooptijd zal hebben van enkele maanden is de afspraak gemaakt dat zo snel mogelijk een eerste deel van deze compensatie zal worden uitgekeerd. In de maand mei zal hierover duidelijkheid ontstaan. In de meicirculaire zullen gemeenten geïnformeerd worden over (het proces van) de gesprekken over compensatie.

In de 2 bestuurlijke overleggen - het eerste was op 8 april jl. - , heeft het kabinet aangegeven dat gemeenten er niet op achteruit mogen gaan en dat er een reële compensatie komt voor de kosten en inkomstenderving van gemeenten. De VNG heeft verder aangedrongen op snelheid, eenvoud, en goede afstemming tussen de departementen. Het is belangrijk om goede integrale afspraken te maken om te voorkomen dat er via verschillende deelakkoorden elkaar tegenwerkende afspraken worden gemaakt.

De coronacrisis leidt tot veel financiële onzekerheid, terwijl er bij gemeenten juist behoefte bestaat aan rust en stabiliteit. Om die reden is in het BOFv ook gesproken over nadere afspraken rond de systematiek van samen trap op, samen trap af. Om te zorgen voor financiële stabiliteit in het gemeentefonds is besproken om het accres voor de rest van deze kabinetsperiode te bevriezen. In de komende 2 weken zal bekeken worden hoe dit het beste kan worden vormgegeven.

Voorzitter Jan van Zanen heeft benadrukt dat gemeenten ook zonder de extra uitgaven en gederfde inkomsten van de coronacrisis er financieel niet goed voorstaan. Denk aan de tekorten in het sociaal domein. Ook dit onderwerp mag niet van de agenda vallen. Minister Ollongren heeft bevestigd dat de lopende onderzoeken naar o.a. de structurele tekorten in de Jeugdzorg op de agenda blijven.

Werkgroep en inzicht in financiële gevolgen

Een speciale werkgroep van deskundigen bij de ministeries en vanuit de decentrale overheden gaat zich buigen over de vraag welke informatie straks nodig is voor het bepalen van een reële compensatie.

Ter voorbereiding op de werkgroep heeft de VNG samen met gemeenten een lijst gemaakt aan verschillende kosten die gemaakt worden en inkomsten die teruglopen.

Via <https://vng.nl/nieuws/terugkoppeling-bofv-23-april-compensatie-voor-gemeenten> ziet u de eerste inventarisatie van deze kosten en inkomstendervingen. Mocht u daar onderwerpen missen of aanvullingen hebben dan horen we dat graag. Dit is voor de VNG de basis voor het gesprek met het Rijk.

Daar waar specifieke steunmaatregelen zijn of worden afgesproken met het Rijk worden ook specifieke afspraken gemaakt over de informatie die nodig is om tot een goede afrekening te komen. Zo geldt voor de TOZO een specifieke uitkering met verantwoording via Sisa. Voor de afspraken rond continuïteit in zorg in het sociaal domein wordt hier voor wat betreft meerkosten ook uitwerking aan gegeven.

Voor allerlei andere kosten en gedeelde inkomsten, waar nog financiële afspraken over moeten worden gemaakt, zal gekeken worden hoe zoveel mogelijk kan worden aangesloten bij bestaande informatie, op basis waarvan dan een reële compensatie kan worden vastgesteld. Uitgangspunt is om de administratieve lasten zoveel mogelijk beperkt te houden en zo min mogelijk apart te hoeven administreren. Voor eind mei zal hier meer duidelijkheid over komen en dan zullen wij u hierover informeren via deze ledenbrief.

Vervolg

In mei volgt nader bestuurlijk overleg met het kabinet over de compensatie van de kosten van de Coronacrisis. Daarnaast lopen de onderzoeken naar de structurele kosten voor de Jeugdzorg, de resultaten worden in het najaar verwacht. De financiële positie van gemeenten en de interbestuurlijke verhoudingen is zoals al eerder gemeld prioriteit bij de inzet voor de volgende kabinetsperiode.

Corona en de Kadernota

Het coronavirus heeft zowel lokaal, als landelijk een grote financiële impact. De VNG overlegt nog volop met het kabinet over de compensatie van de financiële gevolgen. De VNG heeft gemerkt dat door deze onzekere financiële situatie voor zowel de lasten als de baten, veel gemeenten ervoor kiezen om een sobere of beleidsarme kadernota uit te brengen, in overleg met de gemeenteraden. Hierbij worden zo veel mogelijk de financiële risico's van het coronavirus in beeld gebracht. Wij kunnen ons voorstellen dat meer gemeenten ook deze lijn gaan volgen. Op het [VNG-forum](#) gemeentefinanciën kunt u hierover informatie vinden en met collega's overleggen.

Gedeeltelijke heropening scholen en openen kinderopvang

De gemeenten blijven een regierol houden in de komende periode, al ligt de verantwoordelijkheid meer en meer bij het onderwijs en kinderopvang. Gemeenten blijven verantwoordelijk voor het organiseren van noodopvang voor kinderen van ouders met vitale beroepen en de kwetsbare kinderen, al komt de afstemming voor uitvoering meer bij kinderopvang en het onderwijs te liggen. Aangezien we al deze maatregelen nemen in het kader van de volksgezondheid om de druk op de zorg zoveel mogelijk te ontlasten, blijft dit onderdeel van de aanwijzing vanuit de veiligheidsregio's. De avond, nacht en weekendopvang (t.b.v. kinderen van ouders in vitale beroepen) ligt onder volledige regie van de gemeenten samen met de kinderopvang. VNG en SZW zijn in gesprek over de hoogte van de vergoeding van deze kosten. De noodopvang voor kinderen van ouders met vitale beroepen wordt door onderwijs verzorgd tijdens onderwijstijden en door kinderopvang op BSO tijden. De protocollen onderwijs en kinderopvang worden op elkaar afgestemd. OC&W bevestigt dat de school vanaf 11 mei voor de helft open mag, boven op die helft vangen scholen de kinderen van ouders met vitale beroepen de gehele week op onder schooltijd. Voorts is het goed om aan te geven dat de BSO flexibel door ouders mag worden ingezet. Zij kunnen op de schooldagen, ook al is dit geen vastgelegde dag, van de kinderen ook gebruik maken van die voorziening tot maximaal het aantal uren dat ouders contractueel afnemen. Scholen wordt gevraagd om hele dag concepten uit te werken.

De gemeente blijft ook de regierol houden, samen met het onderwijs en de kinderopvang, voor het aanbieden van opvang, onderwijs of begeleiding van kwetsbare kinderen. De afweging blijft bij dit gezamenlijke veld liggen. In de ruimte die geboden wordt kunnen SMI- en VVE-groepen weer worden opgestart en kunnen leerlingen weer naar het speciaal (basis)onderwijs. Dit zijn waarschijnlijk niet alle kwetsbare kinderen die momenteel opvang, onderwijs of begeleiding

aangeboden krijgen. Er mag dus verwacht worden dat het aantal kwetsbare kinderen waarvoor noodopvang moet worden geregeld terugloopt, maar de gemeente blijft deze regierol behouden.

Een andere belangrijke taak van gemeenten m.b.t. onderwijs ligt in handhaving van de leerplicht. Hier wordt met dezelfde coulance gewerkt als in de eerste helft van maart: begrip voor ouders die om specifieke redenen (angst, specifieke gezondheidsredenen) hun kind vooralsnog thuis houden en daarover eerst en vooral het gesprek aangaan.

Met betrekking tot het leerlingenvervoer zijn er, net als voor de kinderopvang, geen beperkende maatregelen gesteld. Leerlingen onderling hoeven daarbij geen 1,5 meter afstand te bewaren, en slechts zo veel mogelijk ten opzichte van de chauffeur.

<https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2020/04/21/basisscholen-en-kinderopvang-vanaf-11-mei-aangepast-open>

Buitensport en -spel voor kinderen en jongeren tot en met 18 jaar

Kinderen en jongeren tot en met 18 jaar krijgen vanaf 29 april meer ruimte voor georganiseerde buitensport en -spel (geen officiële wedstrijden). Dit dient onder begeleiding te gebeuren en vanaf 13 jaar met 1,5 meter afstand tussen elkaar. De Kamerbrief over COVID-19 van 21 april zegt hierover het volgende: 'Het kabinet heeft gemeenten gevraagd sportactiviteiten via buurtsportcoaches en/of verenigingen te faciliteren en organiseren. Het is de bedoeling dat zoveel mogelijk kinderen en jongeren de kans krijgen om mee te doen, dus ook de niet-leden van een vereniging. Sanitaire faciliteiten, kleedkamers en kantines bij sportclubs blijven nog wel gesloten. Ook is het niet de bedoeling dat ouders langs de lijn staan.' Op de site van de rijksoverheid staan nog enkele andere relevante gegevens: 'Jongeren in de leeftijd van 13 tot en met 18 jaar mogen vanaf 29 april, wanneer er sprake is van een georganiseerde sportactiviteit onder leiding van een door de gemeente aangewezen trainer, samenkomen om te sporten.' en 'Gemeenten maken over buiten sport en spel afspraken met sportverenigingen en buurtsportcoaches; er kunnen daardoor verschillen tussen gemeenten ontstaan.'

De verwachting is dat de mogelijkheid tot buitensport en -spel snel wordt opgenomen in de modelnoodverordening COVID-19 van het Veiligheidsberaad. De Vereniging Sport en Gemeenten komt binnenkort met een model Protocol voor de afspraken tussen gemeenten en aanbieders.

Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling

Juist in deze tijd moet er meer aandacht zijn voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Om deze reden intensificeert de minister van VWS de bestaande aanpak. Zo wordt de mogelijkheid van een landelijke chatfunctie van Veilig Thuis onderzocht. Dit geldt ook voor het invoeren van een codewoord bij apotheken. De VNG denkt mee over beide zaken. Ook ontwikkelen VWS en JenV momenteel een campagne tegen huiselijk geweld en kindermishandeling in coronatijd met handelingsperspectieven voor slachtoffers en omstanders. Als VNG onderschrijven we de noodzaak van meer aandacht voor deze vormen van geweld in deze tijd. Mede gezien de grote tekorten bij Veilig Thuis en de andere voorzieningen gericht op de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling blijven we hierbij wel de noodzaak van extra middelen benadrukken. Alleen dan kunnen gemeenten zich samen met hun partners goed blijvend inzetten voor het doorberekenen van de cirkel van geweld.

Stand van zaken CAK invoering abonnementstarief Wmo en besluit Minister de Jonge over tijdelijk niet innen van de eigen bijdragen

ICT-systeem CAK nog niet in volledig in bedrijf

Op dit moment kan het CAK nog niet aangeven wanneer het ICT-systeem volledig in bedrijf is. Het gaat om het ICT-systeem dat gebruikt wordt voor het kunnen ontvangen van de start/stop en mutatieberichten vanuit gemeenten en het vaststellen van de eigen bijdragen en het innen van de eigen bijdrage bij de cliënten Wmo. Dit betekent ook dat nu nog niet bekend is wanneer alle gemeenten de initiële aanlevering kunnen doen en wanneer cliënten de eerste facturen ontvangen over 2020. Momenteel loopt er bij het CAK een onderzoek naar de technische knelpunten en een oplossing hiervoor. De VNG zal gemeenten tijdig informeren zodra de aanlevering van de startberichten opgestart wordt. Gemeenten krijgen daar dan minimaal 3 weken de tijd voor.

Tijdelijk niet innen eigen bijdrage

Minister De Jonge van VWS heeft dinsdag 21 april besloten dat in verband met de coronacrisis de eigen bijdrage voor in ieder geval de maanden april en mei collectief niet worden geïnd. Dit geldt voor alle Wmo-cliënten, behalve de cliënten met de voorzieningen beschermd wonen intramuraal en opvang. Reden voor dit besluit is dat door de coronamaatregelen veel hulp niet of gedeeltelijk, of anders gegeven wordt. In het regulier proces zou, wanneer er een maand geen hulp gegeven wordt een gemeente de bijdrage moeten stoppen, middels een stopbericht aan het CAK (op basis van een bericht van een aanbieder). In een normale situatie zou het om een beperkt aantal mutaties gaan. Nu met de crisis gaat het om veel meer mutaties en daarmee een grotere administratieve last voor gemeenten en aanbieders. De VNG is met VWS in gesprek over compensatie van gemeenten voor de gedeelde inkomsten over deze 2 maanden. De VNG maakt zich zorgen dat hoe langer het duurt dat het CAK volledig operationeel is, de kans op fouten, stapelfacturen en correcties toeneemt. Daarom had de VNG eerder bij het ministerie van VWS gepleit voor een landelijk besluit tot het niet innen van de eigen bijdrage tot het moment waarop het CAK klaar is. Gemeenten zouden voor die periode dan gecompenseerd moeten worden. Het ministerie is hier niet in meegegaan. Het aantal mutaties wordt nu wel minder omdat er voor de maanden april en mei geen eigen bijdrage wordt geïnd. De VNG blijft in gesprek met het CAK en VWS over de vervolgstappen.

Meer informatie over het besluit tot het tijdelijk niet innen van de eigen bijdrage: Kamerbrief COVID-19: Update stand van zaken (pagina 33 en 34) <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/04/21/kamerbrief-covid-19-update-stand-van-zaken>

Minister de Jonge beslist op een later tijdstip of de inning van de eigen bijdrage Wmo per juni weer kan worden gestart. Zodra de minister hier een besluit over heeft genomen worden alle gemeenten hierover geïnformeerd via in ieder geval de mail-update aan alle gemeentelijke contactpersonen voor de implementatie abonnementstarief.

LOTG Statistiek over kwetsbare personen

Het LOTG (Landelijk Crisiscoördinatiecentrum Corona) is bezig een statistiek te maken over aantallen kwetsbare personen. In dat verband heeft het LOTG de firma Khonraad benaderd, omdat alle gemeente via dat ICT-systeem gegevens over Wvvgz-crisismaatregelen en over tijdelijke huisverboden bijhouden. Khonraad heeft daarop met de VNG contact opgenomen, omdat niet zij, maar de gemeenten eigenaar zijn van de gegevens. Vanuit de VNG hebben wij positief geadviseerd over het leveren van de geaggregeerde gegevens. De overwegingen hierbij waren:

- Het gaat om op landelijk niveau geaggregeerde gegevens. De statistieken zijn op geen enkele manier tot individuele personen te herleiden.
- Het verzoek van het LOTC heeft een wettelijke grondslag. De minister mag (regulier en in crisistijd) op grond van de materie-wetten de gemeenten om beleidsinformatie vragen. Gemeenten zijn verplicht die geaggregeerde informatie te leveren.
- Via deze route kan de informatie snel, actueel en zonder administratieve last voor de gemeenten aan het LOTC worden verstrekt.

Omdat de statistieken op geen enkele manier informatie geven over individuele betrokkenen en omdat het doel gezien de crisis te begrijpen is, is de VNG van mening dat het verzoek van het LOTC proportioneel is. De firma Khonraad heeft de gemeenten via een email over deze verstrekking geïnformeerd.

De VNG onderschrijft de Gemeenschappelijke verklaring ‘Samen doorbouwen aan Nederland’

De overheid, de bouw- en technieksector, banken en brancheverenigingen hebben een verklaring opgesteld. Ze onderstrepen het belang van doorbouwen aan Nederland. De continuïteit en de werkgelegenheid in de bouwsector moet gewaarborgd blijven om het woningtekort niet verder te laten oplopen. Partners blijven met elkaar in gesprek om de impact van het coronavirus op de sector en de Nederlandse economie te beperken.

Link naar het protocol: <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2020/04/22/gemeenschappelijke-verklaring-samen-doorbouwen-aan-nederland>

Oproep: Praktijkvoorbeelden vormen basis voor ontwikkelen scenario's

Net als andere branches moeten ook gemeenten zich voorbereiden op deze anderhalvemetersamenleving. Voor het opstellen van protocollen en handreikingen is de VNG op zoek naar praktijkervaringen en -oplossingen van gemeenten die we kunnen delen met andere gemeenten of mee kunnen nemen in gesprekken met het Rijk.

Onderwerpen die aandacht vragen zijn onder andere: crowdmanagement, Jongeren en corona, dienstverlening, en de openstelling scholen en sport voor de jeugd.

Praktijkvoorbeelden aanleveren is eenvoudig:

Stuur uw voorbeelden of vragen naar: praktijkvoorbeelden@vng.nl. Of vul het formulier in op <https://vng.nl/form/praktijkvoorbeeld-aanleveren>.

Wij publiceren de praktijkvoorbeelden via www.vng.nl/corona. Op deze manier kunnen alle gemeenten er gebruik van maken.

Coronadata via Waarstaatjegemeente.nl

Gemeenten willen de vinger aan de pols kunnen houden, zeker in de coronacrisis en de wederopbouwfase. Data en informatie zijn daarbij van cruciaal belang.

De VNG heeft met een aantal gemeenten en het CBS een datateam opgericht om hierin te ondersteunen. Aan de hand van concrete vragen zoeken we de benodigde datasets bij elkaar. Hoe gaat het met de woningmarkt, hoe vergaat het de kwetsbare groepen in mijn gemeenten? Waar mogelijk ontsluiten we de data op gemeentelijk of zelfs buurtniveau en zo actueel mogelijk. Zo kunnen gemeenten beter inspelen op de ontwikkelingen met de juiste maatregelen.

De data worden overzichtelijk beschikbaar voor u via waarstaatjegemeente.nl op een aparte coronapagina. In de loop van de tijd zult u hier steeds meer datavinden waarmee u de intelligente wederopbouw kunt sturen. Check de site dus regelmatig voor nieuwe datasets en analyses.

4 en 5 mei: oproep gemeente Wageningen Ontsteek jouw Vrijheidsvuur en geef het door

Omdat 4 en 5 mei dit jaar anders is roept de gemeente Wageningen, Stad der Bevrijding samen met het Nationaal Comité 4 en 5 mei op om het vrijheidsvuur dit jaar thuis aan te steken. Op 4 mei vanaf 21.00 uur is het verzoek om thuis of op het werk het eigen Vrijheidsvuur te ontsteken: een vuur, een vlam, een fakkel, een kaars, een lichtje óf digitaal om het daarna digitaal door te geven vrienden en familie, die dat op hun beurt ook weer doen.

Koningsdag digitaal op Koningsdagthuis.nl

Een grote hoeveelheid bestuurders, gemeenten, verenigingen en bedrijven willen Koningsdag aanstaande maandag niet onopgemerkt voorbij laten gaan en hebben de handen ineengeslagen om dit feest samen digitaal te kunnen vieren.

Op [Koningsdagthuis.nl](https://www.koningsdagthuis.nl) vind je het nationale programma van Koningsdag en (live) beelden van allerlei Koningsdagactiviteiten. Leuk en gemakkelijk. Volg via deze website op 27 april activiteiten door het hele land of ontdek wat er gaande is bij jou in de buurt. Zo viert heel Nederland oranje: op afstand, maar toch samen.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

L.K. Geluk
Algemeen directeur